zujejo — kako hočejo taki šolski denar ali derva odrajtovati? — Govorivši poprej s pohvalo od Bloške šole, da se v nji vse po slovensko učí, bo gotovo vsak pošten in umen domorodec z manoj edinih misel, ki zapopade namen ljudskih učilnic: saj mervico omike med naše prosto ljudstvo na deželi zasaditi. V tacih ljudskih šolah, čigar učenci čez 2, 3 ali 4 leta domá pri kmetijstvu ali rokodelstvu ostanejo, bi se dalo veliko veliko potrebnih in koristnih rečí v domačim jeziku naučiti, namest da se otroci tù in tam z nemšino mučijo, ktere se ravno toliko naučijo, da je nič ne znajo. V dokaz tega imam pri rokah nemšk spis nekiga taciga možá, ki se je ravno toliko nemšine naučil, da ga nihče ne razume in on tudi sam sebe ne, ko je tole pisal: „Hochwürdige Hr. Hr. Dehant! Zu ....., dann imer unruhige bitte von ..... gegen Armut Zeugniss. Ihnen ist auch gut bekannt, wen der sache des Armut Zeugniss ohne schad zur Gemeinde ist, so bewiligt der Gemeindevorstand anders aber nicht. .... am 29/9. 1850, N. N., birgerm.“ — Jez zastavim, kar kdo hoče, da bi ta človek, čigar je ta spis, tako lično slovensko pisal, da bi bilo veselje njegove pisma brati, ako bi bil le polovíco tistiga draziga časa na slovenšino obernil, ki ga je na nemšino potratil, da se je toliko (!!) naučil, kolikor njegov spis kaže. Ako se pa za slovenšino v ljudskih šolah potegnem, naj me nihče protivnika nemškiga jezika ne čerti. Vsaka reč ima svoje mesto, in tudi jez dobro vém: „kolikor jezikov kdo zná, toliko človekov veljá“ — ali omika človeka ne obstojí v znanju kakiga ptujiga jezika, ampak v prilastenju tistih potrebnih védnost, ktere si človek pridobi iz natoroznanstva, poznanja svetá, zgodovíne itd. in kterih vsih si učenec igraje pridobiti zamore v maternim jeziku. Iz med 40 učencov, ki ljudske slovenske šole obiskujejo, se dostikrat še eden na letu v mestne šole ne podá — in zavolj eniga bi jih 39 čakati moglo, da se bo on „Redetheilov“ naučil? Ali le tega otroka stariši učenika plačujejo? Ali niso ljudske šole po vsim svetu v maternim jeziku? Ali ne dokaže to očitno: kaj je namen ljudskih šol?! Pa kaj vam bom ponavljal, kar je bilo že tisučkrat jasno dokazano! Zamorcov vunder ne bom umil. Njim ni ljudstva omika pri sercu; taki imajo radi kmeta neumniga, zato ga motijo s stvarjó, ktere se revež naučiti ne more, med tem pa zanemarijo podučenje v druzih njemu potrebnih in koristnih rečéh. — Krompir, daravno ne povsod brez gnjilíne, nam dober pridelk obeta; nadjamo se, da nas ne bo goljufal; tudi žito bo čisto pometene shrambe spet napolnilo, da ne bo treba toliko živeža iz Tersta vozariti, kakor preteklo leto.

Križnogorski.

Iz Ljubljane. Ministerstvo kmetijstva je te dni kmetijski družbi sledeče pisalo: „Wilhelm Berger, lotrijski kolektant v Bambergu na Bavarskim je ministerstvu naznanil, da ima krompirjeviga sémena na prodaj, iz kteriga izrejeni sad še ni níkdar gnjil; 1 delež (Portion) tega sémena (koliko vaga? ni povedano) veljá 2 gold. 42 kr. Čeravno mnogotere skušnje nikakor tega ne poterdijo, da bi krompir iz sémena ne gnjil, se nam ta reč vunder tako važna zdí, da ne moremo opustiti, kmetijskim družbam na znanje dati, kje da se pohvaljeno séme na prodaj dobí“. — Vrednik „Novíc“ se je namenil za prihodnje leto 1852 v posebno lepi in pripravni podobi slovensk kolendar na svitlo dati, ki se pod imenam „Koledarčik slovenski“ že natiskuje, in bo kmalo na svitlo prišel. Obsežek „koledarčka“ bomo naznanili, kadar bo natis gotov. — Zvedili smo, da tisto smešno naznanílo „pohkufhene učenice“, ki smo poslednjikrat natísnili, se je brez vednosti tiste ženice napisalo, ktera otroke le mirno sedeti učí in jih za šolo pripravlja. — Danes dopoldne imajo cesar iz Laškiga v Ljubljano priti.

Novičar iz mnogih krajev.

Nova postava za varstvo poljá in sploh vsaciga zemljiša (poljska policía) je dodelana in pri ministerstvu kmetijstva že za razglas pripravljena; kmetovavci je željno pričakujejo. — Ministerstvo notranjih opráv je v prevdark poslalo deželnim oprostivnim komisijam osnovo nove postave za odkupljenje in poravnanje gojzdnih služnih pravíc ali servitutov, ktera je tudi silno potrebna. — Ministerstvo denarnih zadév je določilo, da tam, kjer se imajo na dolgu ostali cesarski davki z eksekucijo isterjati, naj kantonski poglavarji presodijo: kdo de zares ne more dolgá poplačati, in da naj tistim, ki zares niso v stanu o postavnim času ga poplačati, se obroki ali brišti za plačílo dovolijo, — kjer pa ni veljavniga vzroka za dovoljenje obrokov, naj se z eksekucío isterjajo. — Pričakuje se tudi potrebna postava za praznovanje nedelj in praznikov, ki bo imela veljavnost za celo naše cesarstvo. — Minister pravíce méni tudi pravdne dohtarje (advokate) in notárje, kakor cesarske vradnike, v prisego Njih veličanstvu cesarju vzeti. — Že stara, pa zlo zanemarjena postava bo spet ponovljena: da otroci pred dokončanim šolskim nauku in pred dokončanim 9. letam ne smejo v fabrikah delati. — Predsednik ministerstva in predsednik deržavniga svetovavstva sta se v osnovi zastran prihodnje vladíne austrianskiga cesarstva zedinila, in bosta, kakor jima je ukazano bilo, svoj nasvèt kmalo cesarju predložila. — Ministerstvo kmetijstva bo, kakor se bêre, hranilnicam ali šparkasam po mnogih deželah naukazalo: naj bi tudi denarje na kmetíje posojevale. — Kakor se v Dunajskih novícah bêre, se je za deržavni zajém noter do 25. sept. okoli 55 do 56 milionov gold. podpisalo. — Kakor se bêre, ne bojo rekrutov za prihodnje leto veliko potrebovali, ker so letašnje leto veliko vojakov nabrali. — Učencam iz jugoslovanskih deželá ni dovoljeno letos na Pražkim vseučilišu se učiti. — Iz Ogerskiga tožijo kmetovavci, da zavolj stanovitniga deževniga vremena ne morejo žitniga pridelka domú spraviti. — 22. sept. je c. k. vojna sodija v Peštu Košuta in še 35 glavnih deležnikov Ogerske prikucije, ki so bili 9. prosenca 1850 pred sodbo poklicani, pa so jo pobegnili, k smerti na vislice obsodila, in njih iména belo pisane na černi tabli na vislice obesila. — Turška vlada je pretekli mesec Košuta in 54 njegovih tovaršev iz Kutahie izpustila, ki so se na amerikanski barki deloma na Angleško, deloma v Ameriko odpeljali. — V Ameriki, na Angleškim in Francoskim se hvalijo letos kmetovavci s žitnim pridelkam.

Cena kruha in mesa v Ljubljani mesca oktobra.

Ker se na podlagi žitne cene poprejšnjiga mesca zamore za pričijoči mesec vagán (mecen) pšenice na 4 gold. 8½ krajc. — reži na 3 gold. 4¾ krajc. ceniti, mora po postavi v Ljubljani ta mesec vagati:

žemlja za 1 krajc. iz nar lepši bele moke	5 lotov	in	2	kvintelca
» » » » slabeji bele moke	7 »	»	2	»
hleb kruha iz nar lepši pšenične moke za 1 groš	16 »	»	2	»
» » iz slabeji pšenične moke za 1 groš	22 »	»	2	»
» » iz rèžene moke s četertinko pšenične zmešane za 1 gr. 1 funt	— »	»	2	»
» » soršičniga za 1 groš 1 funt	2 »	»	2	»

Govéjiga mesá pitanih volov brez doklade funt veljá 9 krajc.
» » vprežnih volov, krav in juncov » » 8 «

Kdor se po ti ceni in vagi ne ravná in slabeji blago prodaja, bo po obstoječih postavah ojstro kaznovan.

Ljublj. mestna gosposka.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*